

1988/89
LU21

Lagutskottets betänkande

1988/89:LU21

Ansvarsförsäkring för fritidsbåtar

Sammanfattning

I betänkandet behandlas två motioner (båda s) vari yrkas att ansvarsförsäkring för fritidsbåtar skall bli obligatorisk. Motionerna avstyrks av utskottet. Till betänkandet har fogats ett särskilt yttrande (m, fp.)

Motionerna

1988/89:L608 av Sture Thun och Torsten Karlsson (båda s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ekonomiskt skydd för tredje man även vid sjöolyckor.

1988/89:L615 av Birger Rosqvist och Lisbet Calner (båda s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om införande av obligatorisk försäkring för fritidsbåtar i enlighet med vad som anförts i motionen.

Gällande ordning

Enligt lagen (1987:773) om fritidsbåtsregister skall varje svensk båt registreras i fritidsbåtsregistret om båten drivs med segel eller motor och skrovet har en längd av minst fem meter. För båtar som drivs med motor vars propelleraxeleffekt överstiger en viss gräns motsvarande ca 14 hästkrafter föreligger registreringsplikt även om skrovet är kortare än fem meter. Syftet med registreringen är bl.a. att ge underlag för kontroll av ordning och säkerhet till sjöss samt planering av trafiken med fritidsbåtar. Några bestämmelser om ansvarsförsäkring för fritidsbåtar finns inte i lagen.

Lagen om fritidsbåtsregister är tillämplig på sådana fartyg som enligt sjölagen (1891:35 s. 1) är att anse som båtar och som inte registreras i registret för båtar i yrkesmässig sjöfart. I sjölagen delas fartyg in i två kategorier. Till den första gruppen som betecknas skepp hör fartyg vars skrov har en största längd av minst tolv meter och en största bredd av minst fyra meter. Till den andra kategorin som kallas båtar hör alla andra fartyg. För skepp finns särskilda registreringsbestämmelser i sjölagen. Båtar som yrkesmässigt används för person- eller godsbefordran, för fiske eller för uthyrning till allmänheten registreras som nämnts inte i fritidsbåtsregistret utan i ett särskilt båtregister enligt bestämmelserna i lagen (1979:377) om registrering av båtar för yrkesmässig sjöfart m.m. Varken i sistnämnda lag eller i sjölagen finns några föreskrifter om skyldighet att teckna ansvarsförsäkring.

I motion L608 av Sture Thun och Torsten Karlsson (s) framhålls att den som skadas av ett motorfordon på land får sina anspråk på ersättning tillgodosedda genom den obligatoriska trafikförsäkringen medan den som skadas vid en sjötrafikolycka inte har något försäkringsskydd. Motionärerna hävdar att olyckor till sjöss kan orsaka både allvarligt personligt lidande och avsevärda ekonomiska förluster. De anser därför att en skyldighet att ha ansvarsförsäkring för fritidsbåtar snarast bör införas. Försäkringsskyldigheten bör gälla inte bara registreringspliktiga fritidsbåtar utan också andra motordrivna båtar.

Krav på en obligatorisk ansvarsförsäkring för fritidsbåtar förs också fram i motion L615 av Birger Rosqvist och Lisbet Calner (s). Liksom i motion L608 dras parallellen till trafiken på land och hänvisas till riskerna för sjöolyckor med person- och sakskador. Motionärerna i motion L615 påpekar att många fritidsbåtsägare redan är försäkrade men att bland de oförsäkrade kanske finns just de båtägare av vilka det finns störst anledning att kräva en ansvarsförsäkring. Enligt motionärerna bör en försäkringsplikt lämpligen omfatta de båtar som är registreringspliktiga.

Tidigare riksdagsbehandling

Frågan om en obligatorisk ansvarsförsäkring för fritidsbåtar har prövats vid flera tillfällen tidigare i riksdagen, bl.a. i samband med behandlingen av proposition 1986/87:121 om lag om fritidsbåtsregister, m.m. I yttrande (LU 1986/87:6 y) till kulturutskottet över propositionen och två med anledning av den väckta motioner i försäkringsfrågan framhöll lagutskottet bl.a. att det är i hög grad angeläget att den som skadas vid sjöolycka kan få en fullgod ersättning. Med hänsyn till att skadeståndsskyldigheten vid olyckor till sjöss kan avse betydande belopp, som den vållande kanske inte kan betala, ansåg utskottet det viktigt att ägarna av fritidsbåtar tecknar en försäkring som täcker skadeståndsansvaret. Båtägarna torde också, fortsatte utskottet, i betydande utsträckning ha någon form av ansvarsförsäkring. I det försäkringsskydd som försäkringsbolagen erbjuder båtägarna ingår sålunda ofta sådan försäkring som ett moment. Det torde däremot, framhöll utskottet, vara mindre vanligt att försäkring finns för just de båtar med vilka olycksriskerna är störst, dvs. mindre båtar med kraftiga motorer. Utskottet vidhöll sin tidigare uttalande uppfattning att tillfredsställande ersättningsmöjligheter för den som skadas vid en sjöolycka kan garanteras med någorlunda säkerhet endast om ansvarsförsäkring blir obligatorisk. Utskottet ansåg det därför angeläget att en sådan försäkring infördes. Genom registreringen av fritidsbåtar skapades enligt utskottets mening förutsättningar för införandet av försäkringen.

Utskottet hänvisade till vad föredragande statsrådet anfört i propositionen om att försäkringsfrågan skulle övervägas inom regeringskansliet och att den även kunde komma att bli föremål för nordiska överläggningar och förutsatte att så också skulle ske. Någon åtgärd med anledning av de då aktuella motionerna ansåg utskottet därför inte erforderlig.

I sitt av riksdagen godkända betänkande (KrU 1986/87:22) anslöt sig kulturutskottet till lagutskottets uppfattning och menade att man i det fortsatta arbetet i första hand borde sträva efter en lösning av försäkringsfrågan i samförstånd med våra nordiska grannländer. Vad kulturutskottet anfört gav riksdagen som sin mening regeringen till känna.

Frågan aktualiserades åter vid 1987/88 års riksmöte med anledning av en motion. I sitt av riksdagen godkända betänkande LU 1987/88:23 avstyrkte utskottet bifall till den då aktuella motionen. Utskottet hänvisade därvid till utalandena vid 1986/87 års riksdagsbehandling och framhöll att frågan enligt vad som inhämtats skulle då inom kort bli föremål för nordiska överläggningar.

Utskottet

I motionerna L608 av Sture Thun och Torsten Karlsson (båda s) och L615 av Birger Rosqvist och Lisbet Calner (båda s) framförs önskemål om att regler om obligatorisk ansvarsförsäkring snarast införs. Enligt motion L615 bör försäkringsplikten avse fritidsbåtar som skall registreras i fritidsbåtsregistret medan motionärerna i motion L608 anser att inte bara registrerade utan också andra båtar skall vara försäkrade om de är motordrivna. I sistnämnda motion uttalas även att försäkringsfrågan bör lösas oavsett om det går att få till stånd nordiskt samarbete eller ej.

Som närmare framgår av redogörelsen ovan (s. 0) behandlades motioner om obligatorisk ansvarsförsäkring för fritidsbåtar i samband med införandet av lagen om fritidsbåtsregister (prop. 1986/87:121, KrU 22). På begäran av kulturutskottet yttrade sig lagutskottet i ärendet (LU 1986/87:6 y) och underströk därvid att det var i hög grad angeläget att den som skadas vid en sjöolycka kan få en fullgod ersättning samt att tillfredsställande ersättningsmöjligheter kunde garanteras med någorlunda säkerhet endast om ansvarsförsäkring blev obligatorisk. Genom registreringen av fritidsbåtar skapades enligt lagutskottets mening förutsättningar för införandet av en sådan försäkring. I sitt av riksdagen godkända betänkande i ärendet anslöt sig kulturutskottet till lagutskottets uppfattning och framhöll att man i det fortsatta arbetet borde sträva efter en lösning av försäkringsfrågan i samförstånd med våra nordiska grannländer. Endast om försäkringsfrågan inte kunde lösas på det nordiska planet borde enligt kulturutskottet en svensk särlösning övervägas. Vad kulturutskottet anfört gav riksdagen med anledning av motionerna i fråga som sin mening regeringen till känna.

Spörsmålet aktualiserades åter motionsvägen vid 1987/88 års riksmöte. I sitt av riksdagen godkända betänkande LU 1987/88:23 avstyrkte utskottet den då aktuella motionen med hänvisning till att frågan om obligatorisk ansvarsförsäkring för fritidsbåtar väntades bli föremål för nordiska överläggningar inom kort.

Med anledning av att frågan nu åter tagits upp i motioner har utskottet inhämtat att nordiska överläggningar rörande försäkringsplikten ägde rum i juni 1988. Frågan har därefter fått vila i avvaktan på erfarenheterna av systemet med registrering av fritidsbåtar. Utskottet, som vidhåller sin

uppfattning att en lösning av försäkringsfrågan förutsätter ett väl fungerande registreringsförfarande, anser att något uttalande i saken från riksdagens sida inte för närvarande är påkallat. Utskottet utgår från att regeringen tar upp spörsmålet om ansvarsförsäkring till fortsatta överväganden när erfarenheterna från fritidsbåtsregistreringen ger fog för det. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna. 1988/89:LU21

Hemställan

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:L608 och 1988/89:L615.

Stockholm den 9 mars 1989

På lagutskottets vägnar

Lennart Andersson

Närvarande: Lennart Andersson (s), Owe Andréasson (s), Stig Gustafsson (s), Ulla Orring (fp), Martin Olsson (c), Inger Hestvik (s), Allan Ekström (m), Bengt Kronblad (s), Gunnar Thollander (s), Hans Rosengren (s), Ewy Möller (m), Bengt Harding Olson (fp), Stina Eliasson (c), Elisabeth Persson (vpk), Elisabet Franzén (mp), Lena Boström (s) och Charlotte Cederschiöld (m).

Särskilt yttrande

Ulla Orring (fp), Allan Ekström (m), Ewy Möller (m), Bengt Harding Olson (fp) och Charlotte Cederschiöld (m) anför:

Vi delar utskottets uppfattning att införande av obligatorisk ansvarsförsäkring förutsätter ett väl fungerande registreringsförfarande. Ett för sådant ändamål inrättat register förutsätter däremot icke tillgång till det nyligen beslutade båtregistret för fritidsbåtar – som har andra syften och som vi i annan ordning yrkat avskaffat – utan skulle kunna administreras genom försäkringsbolagens försorg.

Vi vill samtidigt understryka det angelägna i att lösning av försäkringsfrågan kan åstadkommas i samförstånd med våra nordiska grannländer. Vi utgår därför från att regeringen tar förnyat initiativ till nya nordiska överläggningar i saken.